

NAFARROAKO HEZKUNTZA

Castejon, PAI programaren atzaparretan

Azken hilabeteetan Nafarroan euskarak izan dituen erasoak salatzeko milaka pertsona enegarrenez kalera atera da Iruñean. Mendigorrian D ereduari emandako ezetza eta Iruñean haur eskolak erdira jaitsi izana dira kasurik entzutetsuenak. Eta zeharka bada ere, PAIren auzia berriz ere gurutzatu da debekuen dantzan.

XABIER LETONA

Ingelesa aparretan da gure gizartean eta, oro har, edozein esparrutan ondo hartzen da ingelesezko edozertan sakontzea. Horren ondorioz zabaldu da Ingelesez Ikasteko Programa (PAI gaztelaniaz) Nafarroako hezkuntza publikoko zentro ugaritara. UPNk eta PSNk D ereduaren zabalkundearen aurkako tresna gisa ere erabili dute azken hamarkadetan. Orain, ordea, Nafarroako Erriberako Castejongo Dos de Mayo Ikastetxe publikoak PAI-tik ateratzeko eskaera egin du, baina Hezkuntza Sailak galarazi egin dio.

Erabakiak hautsak harrotu ditu, teoriarik programari honetan sartzea edo ateratzea ikastetxe bakoitzaren autonomia eremuan sartzen delako. Ikastetxeak urtarilaren bukaeran ebatzi zuen 2020-2021 ikasturterako PAI programatik aterako zela. Eskolan, halaber, ikasturte honetan ireki da D ereduko lehen lerroa, D-PAI bihurtu dena.

PAI-tik atera nahi izan duen lehen ikastetxea izan da eta horrek sona berezia eman dio erabakiari. Navarra Sumak (NS) eta PSNk, adibidez, Castejongo Udaleko osoko bilkurara eraman zuten gaia, eskolari atzera egin zezala eskatzeko. Bozketan berdinketa egin zuten eta alkatearen (Ezker Batua) kalitatez-

ko botoarekin bota zen atzera eskaera. PSNren eta NSren salaketan arabera, gurasoen aurkako iritziarekin hartu da erabakia eta “muturreko sektore nazionalisten” presioarekin.

Errealitatea urruti dago ikuspegi horretatik eta zentroaren erabakian batez ere arrazoi pedagogikoak nagusitu dira, irakasleen klaustrorik publikoki argi adierazi duenez. ARGIAk Eskolako zuzendaritza taldeko kide batekin hitz egin du eta bere esanetan, “argi ikusten dugu haurrak ez direla iristen behar den ezagutza mailara eta horregatik erabaki dugu ateratzea”. Duela bost urte ekin zioten programari eta Lehen Hezkuntzako bigarren mailaraino iritsi dira. Legeari begira, programari gutxienez lau urte egin behar dira hartatik ateratzeko.

Eskolako klaustroaren eta Eskola Kontseiluaren hausnarketa prozesu luze eta sakonean dago oinarrituta erabakia. Iaz ere ahalegindu ziren, baina ez zuten astirik izan irteera prestatzeko eta aurtengorako utzi zuten. NSren aburuz, ikastetxearen erabakia “arduragabea, presazkoa eta burugabea” izan da.

Irakasleen %80aren sostenguekin, klaustrorik tinko erantzun dio Navarra Sumari, esanez ez direla konfrontazio



politikoan sartuko: “Hala ere, ezin dugu utzi alderdi batek klaustrorik irakasleen profesionaltasuna eta koherentzia zikindu ditzan, hauen helburu bakarra gure ikasleriaren hezkuntza kalitatea hobetzea dena”. Irteeraren aurkakoek zuzendaritzari leporatu diote familien erabakien aurka aritzea, hauek “urte urte libreki erabakitzen dutenean beren seme-alabak PAI programan matrikulatzea”. Eta klaustrorik dio ezetz, izan ere, herrian ez baitago beste aukerarik.

Komeni da jakitea zentro bat PAI-n hasten bada, hurrengo ikasturte guztiak ere programa horretan hasi behar direla ezinbestean, izan G, A edo D eredu. Nafarroan 77 zentrorik eskaintzen dute G-PAI programa, 68k A-PAI eta 18k D-PAI. Gaur egun PAI programa, praktikan, hizkuntz ereduaren gainetik dago eta dagoen tokietan, haurrak ezinbestean programa horretan matrikulatu behar dira. PAI programak eskatzen du astean 8 eta 14 orduko tartean aukeratzen den



CASTEJONGO DOS DE MAYO ikastetxean antolatutako azoka ezkerreko argazkian; eta eskuinean, biolentzia matxistaren aurkako bilkura bat eskolan.

ordu kopurua ematea ingelesez (D eredu-
duan apur bat gutxiago).

Programaren aurkako askok salatzen duenez, ingelesez ematen diren edukien maila jaitsi egiten da. Gainera, ikasle askok ditu edukiak barneratzeko arazoak, “eta eskola publikoak izan beharko litzuke alternatibak horientzat, adibidez programa horietatik ateratzea”. Azken finean, “zailtasunak dituztenei ez zaie besterik eskaintzen”, salatzen dute askok hezkuntza munduan. Irakasleei ematen zaizen prestakuntza urria, baliabide kurrikularrik ez izatea, plangintzarik eza eta bitarteko falta ere azpimarratzen dira gabezien artean. Horren guztiaren ondorioz atera nahi dutela dio Castejongo klaustroak.

ERABAKI POLITIKOA JANTZI TEKNIKOZ MOZORROTU DA

Nafarroako hezkuntzako sektore askotan haserrea piztu du Hezkuntza Sailaren erabakiak. LAB, Steilas, ELA eta

CCOOk gogor salatu dute Carlos Gimeno Hezkuntza kontseilaria eta eskolaren autonomia errespetatu dezala eskatu diote. Departamenduak dio ikuskarien esanetan irteera plana ez dagoela ongi justifikatua. Ikuskatzaileak bi arrazoi jarri ditu mahaiaren gainean: bat, “ez da aipatzen programatik atera ondoren nola geldituko den langile plantilla”; eta bi, “ez du kontuan izan 147/2016 Foru Agindua, non zehazten den zentroak bermatu beharko duela programaren jarraipena finkatuta dagoen kurtsoetan”. Dos de Mayo-ren esanetan, biak aurkeztu dituzte.

Hezkuntza Saileko Mikel Muez kabinete buruaren arabera, departamenduak ezin zuen beste erabakirik hartu: “Ikuskatzaileek esan dute zentroak ez duela bete arautegiak eskatzen duena, beraz, Hezkuntza Departamenduak ezin du onartu zentroaren eskaera. Horren sinplea da. PAIn sartzea edo ateratzea arautzen duen foru agindua aurreko go-

bernuak egin zuen, eta guk bete besterik ez dugu egin”.

Muezek erantzukizuna ikuskatzailearen bizkar utzi du, baina bistan da auzia hori baino korapilatsuagoa dela. Esate baterako, Mendigorriko kasuan, ikuskatzaileen arduradunak bideragarririk ikusi zuen D eredua sei haurrekin irekitzeko eskaera, baina Hezkuntza Departamenduak arauetara jo du ezezkoa argudiatzeko: “Zortzi haur behar dira”. Hezkuntza sailak nahikoa zuen esatea “ikuskatzaileak esan du eta aurrera”, baina ez, justu kontrakoa egin du.

Ez da hori, ordea, Departamenduari borondate eskasaren adierazle bakarra. Une batez, imajina dezagun egia dela, zentroak ez duela ondo bete irteera eskaera. Administrazio munduan maiz gertatzen dira halakoak, eta eskolei edo bestelako erakundeei sarri esaten zaie zer egin duten gaizki, nola egin behar duten eta eskaera egiteko epe berria eman. Horixe bera adierazi diogu Muez

kabinete buruari, baina honek erantzun du aipatu foru arauak ez duela horrelakorik aurreikusten eta datorren urtean aurkeztu ahal izango dutela berriz irteera plana, hala nahi badute.



NAVARRA.ES

CARLOS GIMENO Hezkuntza kontseilaria (PSN)

SOLANA: "LEGEA BETE BEHAR DA"

147/2016 Foru Araua Uxue Barkosen gobernuko Hezkuntza sailburu Jose Luis Mendozaren garaian ezarri zen, 2017an. Hilabete gutxira Mendozaren lekukoa hartu zuen Maria Solanarengana ere jo dugu gaian argi pixka bat jarri nahian, baina ez da erraza. Solana haserre mintzo da Hezkuntza Sailaren erabakiarekin eta, bere ustez, Castejongoak ez du sekretu handirik, "legea bete behar da eta kito, foru arau horrek garbi adierazten du hori nola egin behar den, baina PSN ez da hori egiten ari". Kontua da ez dagoela borondate politikorik, adierazi diogu: "Ez, ez da borondate kontua, legea betetzea baizik", dio tinkotasunez egun Geroa Baiko foru parlamentaria denak. Afera dela eta txinpartak sortu dira Nafarroako Gobernuan eta Geroa Baik eskatu du gobernu akordioaren jarraipen batzordea biltzea.

Labirintoaren une honetara helduta, argi dago auzi honetan, funtsean, Hezkuntza Departamentuaren borondate politiko eza dela giltzarri. Egia esan, Nafarroako politikaren azken hamarkadetakoa joan-etorria ezagututa eta PSNk PAIrekin izan duen jarrera ikusita, agian ez zen beharrezkoa hau guzti hau irenstea horretaz ohartzeko. Prozesuaren gora-beherak aztertuta, alabaina, ondorio hori are eta argiagoa da. Azkenean, auziaren muinean dago Nafarroako euskalgintzak eta sektore aurrerakoienean aspalditik eskatzen dutena: gurasoek edo ikastetxeek hautatu ahal izatea nahi duten hizkuntza eredua eta programa inolako inposaketarik gabe. ●

HAUR ESKOLAK IRUÑEAN ETA D EREDUA MENDIGORRIAN

Euskaraz ikasteko eskubidea aldarri

Manifestazioa egin zuten otsailaren 29an. Mendigorrian D ereduko lerroa ireki nahi eta ezezkoa jaso duten gurasoek eta Iruñean euskarazko bi haur eskola gutxiagorekin geratuko diren gurasoek bat egin zuten egoera salatzen eta haserrea agertzeko. Ez daude prest euskaraz ikasteko duten eskubideetan atzera egiteko.

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Mendigorririko hamaika familiek diote haien haurren matrikulak "linboan" gelditu direla. Haurrak euskarazko lerroan matrikulatu nahi dituzte, herrian, eskola publikoan. Adin bereko sei haur dituzte irailean ikastetxean hasteko moduan. Beste zortzi haurrek A eta G ereduari hasiko lukete ikasturtea. Euskarazko lerroa ireki nahi dutenek ez dakite zer gertatuko den, PSN buru duen Hezkuntza Departamentuak adierazi du legea bete behar dela. Legearen arabera, adin bereko zortzi haur behar dira eskola lerroa irekitzeko eta Mendigorrian sei baino ez daude. Dena den, kopurua arau orokorra da, salbuespenetarako aukera ematen du, adibidez landa eremuko herrietan.

2015ean Euskararen Foru Legean egin zen aldaketari esker D eredua ireki daiteke Nafarroako ikastetxe publiko guztietan, beti ere eskariaren arabera. Legeak dio zortzi haur behar direla, eta aldiz, hainbat herritan D ereduko lerroak ireki dira zortzi haur eduki gabe ere, kontuan izanda landa eremuko herriak direla. Aurreko legealdian, Aldaketaren gobernuaren Hezkuntza Departamentuak horrela jokatu zuen hainbat alditan, baina PSNren gobernuak haur kopuruen baldintza zorrotz betetzeko

asmoa agertu du. Departamentuak emandako irtenbidea orain arteko bera da, hau da, ikasleak ondoko herrira, Garesera eramatea. Eskualdeko ikastetxea da eta eredu guztiak PAIrekin, Ingelesa Ikasteko Programarekin, ematen dira. Mendigorririko familiek salatu dute mehatxuak jaso dituztela Hezkuntza Departamentutik eta esan dietela haurrak Garesen ikasteko bideratutako garraio eta jantoki diru-laguntzak kendu diezazkiekela umeak Mendigorrian matrikulatu nahian jarraitzen badute.

Familien ustez, ikastetxe publikoan euskarazko lerroa guztiz bideragarria da eta baieztapen hori egiteko datu bat eman dute: udal haur eskolan dabilen 0-3 urteko umeen %75 euskarazko irakaskuntzan ari da.

Bideragarriaz gain, Mendigorririko hamaika familientzat herrian D eredua izatea herria bizirik mantentzeko giltza da. Hala adierazi dio Josu Goñi gurasoak Beñat Hach Embarek Irizar kazetariari zuzeu.eus agerkarian egindako elkarrizketan: "Gurasoek dauzkagun datuen arabera, azken hiru urteetan 32 haur jaio dira, eta hurrengo hiru urteetan ez bada D eredua ezartzen, ume horien %52 herritik joango da (hamazazpi ikasle). Euskara nahiko luketen familiek beste ereduetako matrikulak